TUŽALJKE

PROROKA JEREMIJE (LAMENTACIJE)

I OBRED UZKRSNUĆA

PRIREDIO:

Dr. JANKO OBERŠKI

REDOVITI SVEUČ. PROF. BOGOSLOVSKOG
FAKULTETA U ZAGREBU

ZAGREB 1943

NAKLADNA KNJIŽARA »MARULIĆ« K. D., KAPTOL 29

TUŽALJKE

PROROKA JEREMIJE (LAMENTACIJE)

I OBRED UZKRSNUĆA

PRIREDIO:

Dr. JANKO OBERŠKI
REDOVITI SVEUČ. PROF. BOGOSLOVSKOG
FAKULTETA U ZAGREBU

ZAGREB 1943

NAKLADNA KNJIŽARA »MARULIĆ« K. D., KAPTOL 29

ORDINARIATUS ARCHIDIOECESIS ZAGREBIENSIS

Nr. 3238.

Nihil obstat

Dr. Carolus Hren,
censor

Imprimatur.

Zagrabiae, die 2. aprilis 1943.

Dr. Franciscus Salis,
eppus consecratus, vicarius generalis.

Tiskanje i razpačavanje dopušteno odlukom Državnog izvještajnog i promičbenog ureda od 13. IV. 1943. broj 3018.

TISAK NARODNE TISKARE, ZAGREB, KAPTOL 27

PREDGOVOR

Utješna je pojava, da katolički vjernici velikom pažnjom prate žalobne pobožnosti posljednjih triju dana Velikoga tjedna, t. j. Velikog četvrtka, petka i subote, kada sveta Crkva svojim vjernicima nastoji u liturgiji što življe dozvati u pamet uspomene na one poviestne događaje iz života Božanskoga Spasitelja Isusa Krista, po kojima je izvršeno djelo Odkupljenja ljudskoga roda. Obredi ovih triju posljednjih dana Velikoga tjedna kao da nam dramatski predočuju te događaje, poslužujući se u tu svrhu primjenom smisla odabranih Psalama, a osobito Jeremijinih Tužbalica, da po njihovom tipskom značenju potaknu vjernike na duboku sućut prema patnjama Božanskog Spasitelja Isusa Krista, kao i na skrušeno kajanje radi grieha, koji su bili glavni uzrok najvećeg poniženja Sina Božjega, da za njih dade Bogu neizmjernu zadovoljštinu za krivnju čovječanstva.

Da ova žalobna služba bude što pristupačnija razumievanju vjernika, u smislu promicanja liturgijskog pokreta, odazvao sam se pozivu nadležne crkvene vlasti, da priredim hrvatski prievod važnijih djelova tako zvane »Noćne službe« (Officium tenebrarum) ovih triju dana. Budući, da je liturgijsko značenje ovih dana najjače naglašeno

u izvedbi Jeremijinih »Tužbalica« ili »Lamentacija«, to se ciela ova služba može u širem značenju rieči zvati »Lamentacije«. Prievod Psalama uzet je djelomično iz Hrvatskog Rimskog Obrednika, a ukoliko je neke Psalme trebalo nanovo prevesti, učinjeno je to prema liturgijskom tekstu Psalama, koji u toj službi dolaze. Napominjem, da se liturgijski tekst »Tužbalica« i Psalama ponegdje razlikuje od teksta na izvornom hebrejskom jeziku.

Ovim je dakle priručnikom omogućeno vjernicima, koji ne mogu pratiti teksta žalobne službe na latinskom jeziku, da ga prate u hrvatskom prievodu. Tu će moći upoznati neizcrpljivu dubinu misli i osjećaja pokorničkog duha, u koji je uronjena sveta Crkva u ovim danima pokore. Nema sumnje, da će im tako biti omogućeno, da i sami što snažnije suosiećaju s duhom pokore ciele Crkve i odatle crpu također za sebe obilne duhovne koristi.

U Zagrebu, dne 31. ožujka.

Priređivač.

POSTANAK I ZNAČENJE LAMENTACIJA

Naziv »Lamentacije« uzet je od latinske rieči »Lamentationes«, a znači žalobne pjesme, tužaljke ili tužbalice. Tužaljke, koje se pjevaju u katoličkom bogoslužju u predvečerje Velikog četvrtka, petka i subote, izpjevao je prorok Jeremija pod dojmom neizrecive tuge nad razvaljenim i opustošenim Jerusalemom i nad velikom biedom, u koju je zapao judejski narod, kad je g. 587. pr. Kr. babilonski kralj Nabukodonosor nakon 18 mjesečnog obsjedanja zauzeo Jerusalem i judejsku zemlju, i množtvo naroda odveo u babilonsko sužanjstvo.

Razorenje Jerusalema i babilonsko sužanjstvo judejskog naroda bila je težka kazna, kojom je Bog pohodio svoj narod radi mnogih grieha nevjerstva i ćudoredne pokvarenosti. Ovi su narodni griesi već kroz više stotina godina izazivali na sebe Božju kaznu. Već sam razcjep izraelskoga kraljevstva poslije Salomonove smrti (929. pr. Kr.) u sjeverno, nazvano izraelsko s glavnim gradom Samarijom, i južno, nazvano judejsko s glavnim gradom Jerusalemom, bila je nemila pojava u životu izraelskog naroda, koji se nakon sklapanja svog zavjeta s Bogom od vremena Mojsijeva smatrao posebnom Božjom svojinom, jer je tim razcje-

pom bila zadana težka rana javnom narodnom životu, kojim je upravljao sam Bog po prorocima tako, te je uprava toga naroda imala značaj **teokracije** (Božje vlade). Odnos toga naroda prema Bogu često se u starozavjetnim knjigama Sv. Pisma zorno predočuje slikom ženitbenog odnosa, u kom se izraelski narod smatra Božjom zaručnicom. Razcjepom izraelskoga kraljevstva oslabila je naravna snaga toga kraljevstva prema neprijateljskim susjednim narodima, a odmetanjem naroda od vjere u pravoga Boga gazio je izraelski narod svoj zavjet s Bogom, i ta se nevjera poređuje s griehom preljube, kojim se gazi zadana bračna vjernost Bogu.

Bog je po svom sluzi Mojsiju ozbiljno zaprietio svome narodu, da će ga težko kažnjavati, ako se ogrieši o vjerno vršenje Božjeg zakona, rekavši: »Ako li ne ćeš poslušati glasa Gospoda Boga svoga, da izvršuješ sve zapoviedi ... doći će na tebe sva prokletstva ... Gospod će poslati na tebe glad ... kugu ... nerodicu ... sušu; tvoja će djeca biti predana drugom narodu ... Gospod će dovesti na tebe drzak narod, koji ne će podnositi staraca, niti imati smilovanja s djecom, te će proždirati plod tvoje stoke i prirod tvoje zemlje. Ne će ti ostaviti ni žita, ni vina, ni ulja, ni krda goveda, ni stada ovaca, dok te ne razprši i ne pobije po svim gradovima, i dok se ne poruše tvoji tvrdi i visoki zidovi, u koje si se uzdao. Obsjedat će te unutar tvojih vratâ po svoj tvojoj zemlji ... i jesti ćeš

plod svoje utrobe, meso tvojih sinova i kćeri ... u tjeskobi i pustoši, kojom će te pritisnuti tvoj neprijatelj« (V. Mojs. 28, 15—53). Kad se izraelski narod uzobiestio, dok mu je bilo dobro, počelo se ispunjavati ono, što je Bog rekao po Mojsiju: »Ugojio se moj ljubljeni i počeo je nogama udarati ... ostavio je Boga, svoga stvoritelja, prezreo je svoga Spasitelja ... Izazvali su me na srčbu s onim, što nije Bog, i razdražili su me svojim ništavilima (obožavanjem krivih bogova), a ja ću njih izazvati u onom, koji nije narod; razdražit ću ih ludim narodom ... Sgrnut ću na njih zla, sasut ću na njih svoje strjelice: izgibat će od gladi ... poslat ću na njih krvoločne zvieri, otrovne gmazove i zmije. Izvana pustošit će mač, iznutra strava; momke i djevojke, nejaku djecu i starce (V. Mojs. 32, 15—25).

Bog je slao svome narodu mnoge proroke, koji su ga opominjali, da se okani krivobožtva i da se povrati na vjerno vršenje zakona, te je često ponavljao prietnje, da će na izraelski narod doći teške kazne zbog nevjere i gaženja Božjih zakona, ali narod nije htio slušati. Već u 8. stoljeću pr. Kr. Bog se po proroku Isaiji gorko tuži na nezahvalnost svoga naroda: »Čujte, nebesa, i poslušaj, zemljo, jer govori Gospod: Odgojio sam sinove i uzvisio sam ih, a oni su me prezreli! Govedo poznaje svoga posjednika, i magarac jasle svoga gospodara, a Izrael mene ne poznaje, moj narod mene ne razumije! Jao grješnom narodu, puku ogrezlu

u opačine, opakom porodu, zločinačkim sinovima! Ostavili su Gospoda, pohulili su na Izraelova Sveca, okrenuli su mu leđa!« (Is. 1, 2—4). Zato naviešta narodu pokaranje u tuđinskom robstvu za različite griehe, kao što su: lakomost, neumjerenost, nepravednost, oholost i razkoš (Is. 3, 24; 5, 8—30). I doista Samarija pada već. g. 722. pr. Kr. pod asirsko robstvo, a Judeja s Jerusalemom g. 606. pr. Kr. pod robstvo babilonsko.

U vrieme tik pred babilonskim robstvom djelovao je u Judeji i u Jerusalemu prorok Jeremija, koji je svim žarom srdca revnovao za vršenje Božjeg zakona te poticao narod na pokoru i obraćenje od razvratnog života i krivobožtva, što je zavladalo u Jerusalemu. Ovaj prorok sažima krivnju naroda ovim riečima: »Dva zla učinio je moj narod: ostavili su mene, izvor žive vode, iskopali su sebi zdence, razpukle zdence, koji ne mogu držati vode« (Jer. 2, 13). Zato navješta narodu, da će doći na nj silovit tuđi narod, koji će sve nemilice uništavati, ubijati i poharat će svu zemlju ognjem i mačem, a cviet narodne snage odvest će u robstvo (Jer. 5, 15—20). Nažalost narod nije vjerovao Jeremijinu proročtvu, nego se dao zavarati lažnim prorocima, koji su narodu govorili, da mu se ne može ništa zla dogoditi, jer se među njima nalazi posvećeni Božji hram, koji ne će Bog dopustiti, da se oskvrne. Tako su lažni proroci ometali djelovanje proroka Jeremije; što više, izsmjehivali ga pred narodom i nakon svega bacili ga u

vlažnu blatnu tamnicu, gdje je skapavao dotle, dok nije bio oslobođen od samih Babilonaca, kad su g. 587. pr. Kr. po drugiput osvojili Jerusalem i do temelja ga razorili. I upravo je to zadavalo proroku Jeremiji najveću bol, što je njegovo srdce najbolnije krvarilo zbog zla, koje je po proročkom nadahnuću predvidio, da prieti Jerusalemu i judejskom kraljevstvu, a narod ga nije htio shvatiti i poslušati, da se obrati k Bogu. Kad je pak Jeremija doživio strašan svršetak i opustošenje Jerusalema te vidio okrutan postupak Babilonaca sa zarobljenicima judejskog naroda, dao je, potaknut Božjim nadahnućem, oduška svome bolnom vjerskom i rodoljubnom čuvstvu i opjevao je u žalobnim pjesmama ili tužaljkama opustošenje Jerusalema i Judeje. Ali ni sada nije još bio pravo shvaćen od ostatka svog naroda, koji nije bio odveden u babilonsko robstvo, nego je od tog naroda protiv svog uvjerenja bio prisiljen, da prebjegne u Misir, gdje je, prema židovskoj predaji, od svojih vlastitih suplemenika zaglavio mučeničkom smrću kamenovanjem u mjestu Tafnes.

Jeremijino proročko djelovanje i njegova borba protiv pakosti svog naroda, kao i patnje i prezir, što ih je on nevin trpio i bio zlostavljan od svog naroda, slikovito ili tipski (u proročkom smislu) nagoviešta djelovanje i trpljenje Isusa Krista, komu njegov nezahvalni narod i sav rod ljudski najveća dobročinstva naplaćuje najstrašnijom nezahvalnošću, prezirom, poniženjem i konačno

smrću na križu. Zato katolička Crkva primjenjuje Jeremijine Tužaljke u posljednja tri dana Velikoga tjedna, kao izražaj boli i žalosti nad sramotnim poniženjem i smrću nevino osuđenog Isusa Krista, i kao izražaj kajanja nad zloćom ljudskih grieha, uslied kojih se duhovni Jerusalem ljudske duše obratio u neizrecivu pustoš i pao u robstvo đavolje vlasti, te potiče ljude na obraćenje, skrušeno pokajanje i pokoru.

OPROŠTENJA PRIGODOM PRISUSTVOVANJA OBREDIMA VELIKOGA TJEDNA

Odlukom Apostolske Stolice od 16. III. 1935. dobivaju svi, koji pobožno prisustvuju »Noćnoj službi« (Officium tenebrarum) na Veliku sriedu, četvrtak i petak, slušajući psalme i pjevanje tužbalica i ostala čitanja ili prateći prema svojoj mogućnosti pobožnim razmatranjima i molitvom uspomenu muke Isusove, svaki dan oproštenje od deset godina, a tko prisustvuje svim obredima ovih dana, dobiva svaki dan podpuno oproštenje uz obične uvjete (AAS 1935, str. 114).

VELIKI ČETVRTAK

Danas i sliedećih dvaju dana izmoli se najprije »Otče naš«, »Zdravo Marijo« *i* »Vjerujem u Boga«, *zatim sliedi antifona prvog Psalma te sami Psalmi, kod kojih se na kraju ne govori* »Slava Otcu i t. d.«. *Poslije svakog Psalma »Jutarnje službe« i »Hvalâ« utrnjuje se po jedna od 15 svieća, što nalaze na trokutu izpred žrtvenika. Ovo utrnjivanje svieća znači, kako su Isusa redom apostoli ostavljali, kad je bio uhvaćen u Getsemanskom vrtu na Maslinskoj gori.*

JUTARNJA SLUŽBA (MATUTINUM)

Zove se tako, jer se nekad vršila u ranu zoru, a danas se uzima unapried poslije podne nakon »Večernjice« i »Povečerja« (Vesperae et Completorium).

I. NOĆNICA (NOKTURN)

Antifona. Revnost za tvoj dom izjede me; pogrde onih, koji te ruže, padoše na mene.

Psalam 68.

Spasi me, o Bože, * jer mi je voda došla do grla.
Greznem u dubokom glibu, * gdje nema dna.
Tonem u morsku dubinu, * i oluja me potaplja.

Iznemogao sam vičući za pomoć, promuklo mi je grlo; * oslabile su moje oči, dok se ufam u svoga Boga.

Onih, koji me mrze ni zašto, * ima više nego kose na mojoj glavi.

Osilili su se oni koji me progone, neprijatelji moji nepravedno; * što nijesam oteo, tada sam morao vraćati.

O Bože, ti znaš, moju nerazboritost; * i moje ti krivice nijesu sakrivene.

Ne daj da se postide radi mene oni, * koji se ufaju u tebe, o Gospode, Gospode četa.

Ne daj da se posrame radi mene, * koji traže tebe, Izraelov Bože.

Jer radi tebe podnosim porugu; * sramota pokriva moje lice.

Tuđin sam postao svojoj braći; * i stranac sinovima svoje majke.

Jer me izjeda revnost za tvoj dom; * zato padaju na me poruge onih, koji ruže tebe.

Trapim li se postom, * i to mi je na porugu.

Obučem li kostriet mjesto haljine, * opet im postajem pričom.

Protiv mene govore oni, koji sjede na vratima; * protiv mene pjevaju, koji piju vino.

A ja se molim tebi, Gospode; * vrieme je, Bože, da se smiluješ.

Usliši me po svome mnogom milosrđu, * i po svojoj vjernoj pomoći.

Iztrgni me iz gliba, da ne ugreznem; * izbavi me od onih, koji me mrze, i iz dubokih voda.

Da me ne potopi vodena oluja i ne proguta me dubina; * i da ne sklopi jama svoga ždriela nada mnom.

Usliši me, Gospode, jer je blaga tvoja milost; * pogledaj na me po svom velikom milosrđu.

I ne odvraćaj svog lica od svoga sluge; * jer sam u nevolji, brzo me usliši.

Dȅ, približi se mojoj duši i oslobodi je; * izbavi me radi mojih neprijatelja.

Ti znaš, kako me ruže i postiđuju; * kako govore o mojoj časti.

Pred tobom su svi moji mučitelji; * moje srdce čeka na porugu i biedu.

I čekam da se tko zajedno sa mnom žalosti, ali nema nikoga; * da me tko utješi, ali ne nalazim nikoga.

Daju mi žuč za jelo, * a u mojoj žeđi napajaju me octom.

Neka im bude njihov sto pred njima zamkom; * i na nagradu i na spoticanje.

Neka im potamne oči, da ne vide; * izkrivi im leđa za svagda.

Izlij na njih svoju jarost; * neka ih stigne tvoj plameni gnjev.

Opustjelo im obitavalište; * ne bilo nikoga da stanuje u njihovim šatorima.

Jer koga ti biješ, oni progone; * i povećavaju bol mojim ranama.

Meći na njih krivicu za krivicom; * da ne dođu do tvoje pravde.
Neka budu izbrisani iz životne knjige; * i neka ne budu zapisani s pravednicima.
A ja sam siromah i bolan; * tvoja pomoć, Bože, neka me štiti.
Da slavim Božje ime pjesmom; * da ga veličam hvalom.
I bit će Bogu milije od mladog juneta; * komu probijaju rogovi i papci.
Neka vide siromasi i neka se vesele; * tražite Boga, da vam živi duša.
Jer Gospod uslišava siromašne; * i ne prezire svojih sužnjeva.
Neka ga slave nebesa i zemlja; * more i sve što se miče u njima.
Jer će Bog spasiti Sion; * i sagradit će se gradovi Judini.
I nastanit će se ondje * i zaposjest će ga.
I potomstvo njegovih slugu baštinit će ga; * i stanovat će u njemu, koji ljube njegovo ime.

Ant. Revnost za tvoj dom izjede me; pogrde onih, koji te ruže, padoše na mene.

Ant. Neka se okrenu natrag i neka se postide, koji smišljaju zlo na mene.

Psalam 69.

Bože, u pomoć mi priteci; * Gospode, pohiti, da mi pomogneš.
Nek se smetu i postide, * koji traže dušu moju.

Neka se okrenu natrag i porumene; * koji mi hoće zlo.
Odmah neka se okrenu zasramljeni; * koji mi govore: neka, neka!
Neka se raduju i vesele u tebi svi, koji traže tebe; * i neka vazda govore: Veličao se Gospod, koji ljube tvoje spasenje.
A ja sam siromah i ubog; * Bože, pomozi mi!
Ti si pomoćnik moj i izbavitelj moj, * Gospode, ne kasni!
Ant. Neka se okrenu natrag, i neka se postide, koji smišljaju zlo na mene!

Ant. Bože moj, izbavi me iz ruke grješničke!

Psalam 70.

U tebe se, Gospode uzdam; ne daj da se postidim do vieka; * oslobodi me u svojoj pravednosti i izbavi me!
Prigni svoje uho k meni, * i spasi me!
Budi mi Bogom zaštitnikom i utvrđenim mjestom, * da me spasiš;
Jer ti si moja utvrda, * i ti si moje utočište.
Bože moj, izbavi me iz ruke grješničke, * i iz ruke bezakoničke i nepravedničke;
Jer ti si moja strpljivost, Gospode; * Gospode, moje ufanje od moje mladosti.
Na tebe se oslanjam od rođenja; * od utrobe moje matere ti si moj zaštitnik.
Tebi ću svagda pjevati; * postao sam mnogima kao čudo; a ti si jaki pomoćnik.

Neka se napune moja usta hvalom, da pjevam tvoju slavu; * da te po vas dan veličam.

Kad ostarim, nemoj me odbaciti; * nemoj me ostaviti, kad me izda moja snaga!

Jer moji neprijatelji govore protiv mene; * i koji vrebaju na moju dušu, dogovaraju se zajedno,

Govoreći: Bog ga je ostavio; u potjeru za njim i uhvatite ga, * jer ga nema tko izbaviti.

O Bože, ne udaljuj se od mene; * Bože moj, pohiti mi u pomoć!

Neka se smetu i obnemognu klevetnici moje duše; * neka pokrije ruglo i sramota one, koji mi smišljaju zlo.

A ja ću se vazda uzdati, * i sveudilj ću te nada sve hvaliti.

Moja će usta navještati tvoju pravdu; * po vas dan tvoje spasenje.

Jer im ne znam broja, započet ću s moćima Gospodnjim: * Gospode, sjećat ću se jedino tvoje pravde.

Bože, učio si me od moje mladosti; * i ja do sada navještam tvoja čudesa.

Ni kad ostarim, ni kad osiedim, * Bože, ne ostavljaj me!

Dok ne naviestim tvoju snagu * svemu potomstvu, koje će doći:

Tvoju moć i tvoju pravdu, Bože, sve do najviših veličina, što si ih učinio; * Bože, tko je sličan tebi?

Kako li si mi mnoge i ljute nevolje dao da iskusim, i opet si me oživio; * ponovno si me izveo iz zemaljskih bezdana.

Mnogo si puta pokazao svoju plemenitost; * obazreo si se na me i utješio me.

A ja ću slaviti uz glasbalo tvoju vjernost; * Bože, pjevat ću ti uz citaru, Sveče Izraelov!

Kliktat će moje usne, kad ću ti pjevati; * i moja duša, koju si odkupio.

A i moj jezik govorit će po vas dan o tvojoj pravdi; * kad budu postiđeni i posramljeni oni, koji mi smišljaju zlo.

Ant. Bože moj, izbavi me iz ruke grješničke!

V. Neka se okrenu natrag i neka se postide!

R. Koji smišljaju zlo na mene.

»Otče naš . . .« *(potiho).*

Incipit Lamentátio Jeremiae Prophétae.

Lectio I. ***Cap. 1.***

Aleph. **Quómodo sedet sola cívitas plena pópulo: facta est quasi vídua dómina Géntium: princeps provinciárum facta est sub tribúto.**

Beth. **Plorans plorávit in nocte, et lácrimae ejus in maxíllis ejus: non est qui consolétur eam ex ómnibus**

Započinje Tužaljka proroka Jeremije.

I. čitanje, gl. 1, 1—5.

Alef. **Ah, kako li samotan sjedi grad (nekad) brojan narodom; postade kao udovica gospodarica narodâ; kneginja među pokrajinama podpade pod danak.**

Bet. **Gorko plače noću, suze roni niz svoje lice; nema nikoga od svih svojih dragih, da je potješi; svi**

caris ejus: omnes amíci ejus sprevérunt eam, et facti sunt ei inimíci.

Ghimel. Migrávit Judas propter afflictiónem, et multitúdinem servitútis: habitávit inter Gentes, nec invénit réquiem: omnes persecutóres ejus apprehendérunt eam inter angústias.

Daleth. Viae Sion lugent eo quod non sint qui véniant ad solemnitátem: omnes portae ejus destrúctae: sacerdótes ejus geméntes: vírgines ejus squálidae, et ipsa oppréssa amaritúdine.

He. Facti sunt hostes ejus in cápite, inimíci ejus locupletáti sunt: quia Dóminus locútus est super eam propter multitúdinem iniquitátum ejus: párvuli ejus ducti sunt in captivitátem ante fáciem tribulántis.

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

R. In monte Olivéti orávit ad Patrem: Pater, si fíeri potest, tránseat a me

su joj se prijatelji iznevjerili i postali joj neprijatelji.

Gimel. Zatočena je Judeja, da u nevolji i krutom robstvu skapava među (neznabožačkim) narodima, ne nalazeći mira. Svi su je njezini neprijatelji pritisnuli tjeskobama.

Dalet. Putevi su sionski tužni, jer nitko ne dolazi na svetkovine; sva su joj vrata razvaljena; uzdišu njezini svećenici, djevojke su joj ucviljene, a ona sama je ogorčena (pritisnuta je gorčinom).

He. Njezini neprijatelji zavladali su nad njom, njezini dušmani uživaju, što ju je Gospod ucvilio zbog mnoštva njezinih grieha; njezina djeca idu u robstvo pred tlačiteljem.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome!*

R. Na Maslinskoj gori molio se Otcu: Otče, ako je moguće, neka me mimoiđe

---

* Ovim pripjevom završuju Jeremijine tužaljke kroz ova tri dana.

calix iste: * Spíritus quidem promptus est, caro autem infírma. *V.* Vigiláte, et oráte, ut non intrétis in tentatiónem. Spíritus.

ovaj kalež: * Jer duh je spreman, ali je tielo slabo. *V.* Bdijte i molite, da ne upadnete u napast. Jer duh je spreman, ali je tielo slabo.

Lectio II.

Vau. Et egréssus est a fília Sion omnis decor ejus: facti sunt príncipes ejus velut aríetes non inveniéntes páscua: et abiérunt absque fortitúdine ante fáciem subsequéntis.

Zain. Recordáta est Jerúsalem diérum afflictiónis suae, et praevaricatiónis ómnium desiderabílium suórum, quae habúerat a diébus antíquis, cum cáderet pópulus ejus in manu hostíli, et non esset auxiliátor: vidérunt eam hostes, et derisérunt sábbata ejus.

Heth. Peccátum peccávit Jerúsalem, proptérea instábilis facta est: omnes, qui glorificábant eam, sprevérunt illam, quia vidérunt ignomíniam ejus: ipsa autem gemens convérsa est retrórsum.

Teth. Sordes ejus in pédibus ejus, nec recordáta

II. čitanje, gl. 1, 6—9.

Vau. Izčeznula je sa sionske kćeri sva njezina dražest; njezini su knezovi postali kao ovnovi (jeleni), što ne nalaze paše, te uzmiču nemoćni pred progoniteljem.

Zain. Sjeća se Jerusalem u svojim patničkim danima svih svojih ljubkosti, što ih je imao od davnine. Odkad je zapao njegov narod u robstvo pod silničku vlast, nema nikoga da mu priteče u pomoć; njegovi ga neprijatelji promatraju i rugaju se njegovim subotama (*hebr.* njegovoj nesreći).

Het. Težko je sagriešio Jerusalem, i zato je postao kao gnjusoba: svi koji su je slavili, preziru je, jer vide njezinu sramotu; a i ona sama uzdiše i okreće se natrag.

Tet. Nečistoća joj je na skutovima; nije pomišljala

est finis sui: depósita est veheménter, non habens consolatórem: vide Dómine afflictiónem meam, quóniam eréctus est inimícus.

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

R. Tristis est ánima mea usque ad mortem: sustinéte hic, et vigiláte mecum: nunc vidébitis turbam, quae circúmdabit me: * Vos fugam capiétis, et ego vadam immolári pro vobis. *V.* Ecce appropínquat hora, et Fílius hóminis tradétur in manus peccatórum. Vos.

na svoj svršetak; strahovito je oronula; nema nikoga, tko bi je potješio. Pogledaj, Gospode, moju nevolju, jer se uzobiestio neprijatelj.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome!

R. žalostna je moja duša do smrti: ostanite ovdje i bdijte sa mnom: sada ćete vidjeti rulju, koja će me obkoliti. * Vi ćete se dati u bieg, a ja ću poći, da se žrtvujem za vas. *V.* Evo, približava se čas, kad će Sin čovječji biti predan u ruke grješnika. *Vi* ćete se dati u bieg, a ja ću poći, da se žrtvujem za vas.

Lectio III.

Jod. Manum suam misit hostis ad ómnia desiderabília ejus: quia vidit Gentes ingréssas Sanctuárium suum, de quibus praecéperas ne intrárent in ecclésiam tuam.

Caph. Omnis pópulus ejus gemens, et quaerens panem: dedérunt pretiósa quaeque pro cibo ad refocillándam ánimam. Vide Dómine et consídera, quóniam facta sum vilis.

III. čitanje, gl. 1, 10—14.

Jod. Neprijatelj posiže rukom za svim njezinim blagom; tå njojzi naočigled ulaze u njezino svetište neznabožci, kojima si zabranio ulaziti u svoj zbor.

Kaf. Sav njezin narod uzdiše tražeći kruha; i svoje dragocjenosti daju za hranu, da sebi spase život; vidi, o Gospode, i gledaj, kako sam postala prezrena!

Lamed. O vos omnes, qui transítis per viam, atténdite, et vidéte si est dolor sicut dolor meus: quóniam vindemiávit me, ut locútus est Dóminus in die irae furóris sui.

Mem. De excélso misit ignem in óssibus meis, et erudívit me: expándit rete pédibus meis, convértit me retrórsum: pósuit me desolátam, tota die moeróre conféctam.

Nun. Vigilávit jugum iniquitátum meárum: in manu ejus convolútae sunt, et impósitae collo meo: infirmáta est virtus mea: dedit me Dóminus in manu, de qua non pótero súrgere.

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

R. Ecce vídimus eum non habéntem spéciem, neque decórem: aspéctus ejus in eo non est: hic peccáta nostra portávit, et pro nobis dolet: ipse autem vulnerátus est propter iniquitátes nostras: * Cujus livóre sanáti sumus. *V.* Vere languóres nostros ipse tulit, et dolóres nostros ipse portávit. Cujus livóre. Ecce.

Lamed. Oh, vi svi, koji prolazite putem! Obazrite se i vidite, ima li boli, kao što je moja bol, što je zadesila mene; kojom me ucvili Gospod u dan svoga žestokog gnjeva!

Mem. S visine šalje mi oganj u kosti, i kara me; pod moje noge razastire mrežu, okreće me natrag; nagoni me u očaj i ucviljuje me sveudilj.

Nun. Jaram se mojih opačina probudio; njegovom su rukom svezane i natovarene na moj vrat; oslabila mi je snaga. Gospod me je predao u ruke, odakle se ne mogu dići.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome!

R. Eto, vidjesmo ga, kao da nema obličja ni ljepote; nema na njemu izgleda; ovaj je ponio naše griehe i trpi za nas boli; a sam je ranjen poradi naših opačina; njegovom smo modricom izliečeni. *V.* Zaista, on sam je ponio naše bolove; on sam snosio je naše patnje. Njegovom smo modricom izliečeni. *Eto* vidjesmo ga . . .

Sliede Psalmi i čitanja II. i III. noćnice, koje se ne pjevaju, i zato nijesu ovdje zabilježene. Napokon dolaze »Hvale«, gdje se moli pet psalama, a završuju hvalospjevom »Blagosloven«.

Canticum Zachariae, Lucae 1, 68—79.	*Hvalospjev Zaharijin, Luka 1, 68—79.*
Benedíctus Dóminus Deus Israël, * quia visitávit, et fecit redemptiónem plebis suae:	Blagoslovljen Gospod Bog Izraelov, * jer je pohodio i odkupio narod svoj!
Et eréxit cornu salútis nobis: * in domo David púeri sui.	I podigao nam je jako spasenje * u domu Davida, sluge svojega.
Sicut locútus est per os sanctórum, * qui a saeculo sunt, prophetárum ejus:	Kao što je obećao ustima svetih * iz davnih dana proroka svojih,
Salútem ex inimícis nostris, * et de manu ómnium, qui odérunt nos:	Da će nas spasiti od neprijatelja naših, * i od ruke sviju, koji mrze na nas;
Ad faciéndam misericórdiam cum pátribus nostris: * et memorári testaménti sui sancti.	Da će učiniti milosrđe s otcima našim, * i sjetiti se svetoga Zavjeta svojega;
Jusjurándum, quod jurávit ad Abraham patrem nostrum, * datúrum se nobis:	Zakletve, kojom se zakleo Abrahamu, otcu našemu, * da će nam dati;
Ut sine timóre, de manu inimicórum nostrórum liberáti, * serviámus illi.	Da mu, izbavljeni iz ruku neprijatelja svojih, * služimo bez straha;
In sanctitáte, et justítia coram ipso, * ómnibus diébus nostris.	U svetosti i pravdi pred njim, * dok smo živi.
Et tu, puer, Prophéta Altíssimi vocàberis: * praeíbis enim ante fáciem Dómini paráre vias ejus:	A ti, diete, zvat ćeš se prorok Svevišnjega, * jer ćeš ići pred licem Gospodnjim, da mu pripraviš putove.
Ad dandam sciéntiam salútis plebi ejus: * in remissiónem peccatórum eórum:	Da objaviš narodu njegovu spasenje, * za odpuštenje grieha njihovih.
Per víscera misericórdiae Dei nostri: * in quibus visitávit nos, óriens ex alto:	Po dubokom milosrđu Boga našega, * po kojem nas je pohodilo sunce s visine;
Illumináre his, qui in ténebris, et in umbra mortis sedent: * ad dirigéndos pedes nostros in viam pacis.	Da obasja one, koji sjede u tami i sjeni smrtnoj, * da upravi noge naše na put mira.

Dok se pjevaju pojedini stihovi hvalospjeva »Blagosloven«, već su utrnute sve svieće, na trokutu, izuzevši one na vrhu trokuta. Sada se utrnuje 6 svieća, što još gore na žrtveniku, tako da se kod posljednjeg stiha utrne posljednja svieća. Ujedno se potrnu i ostala svietla u crkvi. Kad se pak ponavlja antifona »A izdajnik . . .«, uzima se goruća svieća s vrha trokuta i sakrije se iza žrtvenika na strani epistole.

Poslije ponovljene antifone nakon hvalospjeva »Blagoslovèn« govori se ova antifona:

Krist postade za nas pokoran do smrti.

Druge večeri dodaje se još:

I to do smrti na križu.

Treće večeri dodaje se još:

I radi toga uzvisio ga je Bog i dao mu je ime, koje nadvisuje svako ime.

Svi kleknu i mole tiho »Otče naš...« zatim se pjeva: Psalam 50.

Psalmus 50.

Miserére mei Deus, * secúndum magnam misericórdiam tuam.

Et secúndum multitúdinem miseratiónum tuárum, * dele iniquitátem meam.

Amplius lava me ab iniquitáte mea: * et a peccató meo munda me.

Quóniam iniquitátem meam ego cognósco: * et peccátum meum contra me est semper.

Tibi soli peccávi, et malum coram te feci: * ut justificéris in sermónibus tuis, et vincas cum judicáris.

Ecce enim in iniquitátibus concéptus sum: * et in peccátis concépit me mater mea.

Ecce enim veritátem dilexísti: * incérta et occúlta sapiéntiae tuae manifestásti mihi.

Aspérges me hyssópo, et mundábor: * lavábis me, et super nivem dealbábor.

Psalam 50.

Smiluj mi se, Bože, * po velikom milosrđu svojem.

I po prevelikoj dobroti svojoj * uništi krivicu moju.

Posve me operi od krivice moje: * i od grieha mojega očisti mene.

Jer ja znam krivicu svoju, * i grieh je moj vazda preda mnom.

Tebi sam jedinomu sagriešio i pred tobom zlo učinio: * pravedan ćeš biti kad progovoriš, i čist kada sudiš.

Jer gle, rođen sam u nepravdama; * i u griesima me je začela majka moja.

Gle, ti ljubiš istinu: * sakrivene i tajne stvari mudrosti svoje objavljuješ meni.

Poškropi me hisopom, da se očistim; * operi me, da budem bjelji od sniega.

Audítui meo dabis gaúdium et laetítiam: * et exsultábunt ossa humiliáta.

Avérte fáciem tuam a peccátis meis: * et omnes iniquitátes meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: * et spíritum rectum ínnova in viscéribus meis.

Ne projícias me a fácie tua: * et Spíritum sanctum tuum ne aúferas a me.

Redde mihi laetítiam salutáris tui: * et spíritu principáli confírma me.

Docébo iníquos vias tuas: * et ímpii ad te converténtur.

Líbera me de sanguínibus Deus, Deus salútis meae: * et exsultábit lingua mea justítiam tuam.

Dómine, lábia mea apéries: * et os meum annuntiábit laudem tuam.

Quóniam si voluísses sacrifícium, dedíssem útique: * holocaústis non delectáberis.

Sacrifícium Deo spíritus contribulátus: * cor contrítum, et humiliátum Deus non despícies.

Objavi mi radost i veselje: * i kliktat će kosti ponižene.

Odvrati lice svoje od grieha mojih: * i sve krivice moje uništi.

Srce čisto stvori mi Bože: * i duh pravi obnovi u meni.

Ne odbaci me od sebe: * i svetoga Duha svojega ne uzmi od mene.

Daj da se opet radujem spasenju Tvojemu: * i okriepi me Duhom spremnim.

Učit ću bezbožnike putovima Tvojim: * i grješnici će se k tebi obratiti.

Izbavi me od krvi prolivene, Bože, Bože Spasitelju moj: * i jezik će moj klicati pravednosti tvojoj.

Otvori, Gospode, usne moje: * i usta će moja navještati hvalu tvoju.

Da vološ žrtvu, zacielo bih je prinio: * ali se žrtve paljenice tebi ne mile.

Žrtva je Bogu duh raskajan: * srca skrušena i ponižena, Bože, ne ćeš prezreti.

Benígne fac Dómine in bona voluntáte tua Sion: * ut aedificéntur muri Jerúsalem.	Blag budi, Gospode, po dobroti svojoj Sionu: * da se opet podignu zidovi jerusalemski.
Tunc acceptábis sacrifícium justítiae, oblatiónes, et holocaústa: * tunc impónent super altáre tuum vítulos.	Onda ćeš primati žrtve pravedne, prinose i paljenice, * tad će stavljati na oltar tvoj junad kao dar žrtveni.

Molitva

Obazri se, molimo, Gospode, na ovu svoju porodicu, za koju se Gospod naš Isus Krist nije kratio, da bude predan u ruke zločinaca i podnese muku Križa. Koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga, Bog po sve vieke viekova. Amen.

Potom nastaje u koru iza žrtvenika štropot na uspomenu potresa prigodom Kristove smrti na križu. Nakon toga se opet iznese zapaljena svieća, koja je bila sakrita iza žrtvenika, na uspomenu da je Isus uskrsnuo. Svi se dignu i u tišini se raziđu.

VELIKI PETAK

JUTARNJA SLUŽBA (MATUTINUM)

I. NOĆNICA

Ant. Sastali se zemaljski kraljevi, i knezovi sabrali se zajedno protiv Gospoda i protiv njegova Pomazanika.

Psalam 2.

Zašto se bune narodi, * i puci smišljaju uzaludne stvari?

Skupljaju se zemaljski kraljevi, i knezovi vijećaju zajedno, * protiv Gospoda i protiv njegova Pomazanika.

Razkinimo njihove okove, * i zbacimo sa sebe njihov jaram!

Koji stanuje na nebu, smije im se; * Gospod im se podruguje.

Potom im govori u srčbi svojoj, * i u gnjevu svome straši ih.

Ja sam pak postavljen kraljem od njega na Sionu, svetoj njegovoj gori, * da navještam njegovu zapovied.

Gospod mi je rekao: * Ti si moj Sin, ja te danas rodih,

Išti od mene, i dat ću ti narode u tvoju baštinu, * i u tvoj posjed zemaljske krajeve.
Upravljaj ih gvozdenom šibom, * i razbij ih kao lončarski sud.
Zato, o kraljevi, urazumite se; * popravite se, koji sudite zemlju!
Služite Gospodu u strahu: * i klikujte mu s trepetom.
Prigrlite stegu, da se ne razsrdi Gospod, * i da ne propadnete s pravog puta.
Kad se začas razpali njegov gnjev, * blago onima koji se uzdaju u nj.
Ant. Sastali se zemaljski kraljevi, i knezovi sabrali se zajedno protiv Gospoda i protiv njegova Pomazanika.

Ant. Razdieliše sebi moje haljine, a za moju kabanicu baciše kocku.

Psalam 21.

Bože, Bože moj, pogledaj na me, zašto me ostavljaš? * Uzdišem i daleko je od mene spasenje moje.
Bože moj, vapijem danju, i ne slušaš; * i noću, i nemam počinka.
Pa ipak ti prebivaš u svetištu, * slavo Izraelova.
U tebe su se uzdali otci naši; * uzdali su se, i ti si ih izbavljao.
Tebe su prizivali i spasavali su se; * u tebe su se uzdali i nisu se postidjeli.
A ja sam crv a ne čovjek, * ruglo ljudima i izmet narodu.

Svi koji me vide, rugaju mi se, * razvaljuju usta i mašu glavom:
»Uzdao se u Gospoda, neka ga izbavi; * neka ga spasi, kad ga miluje.«
A ti si onaj, koji me je izveo iz utrobe; * i nada moja od prsiju majke moje. Tebi sam predan od rođenja.
Od utrobe moje majke ti si Bog moj, * ne udaljuj se od mene;
Jer je nevolja blizu, * a nema tko da pomogne.
Okružuju me junci mnogi, * tusti bikovi obkoljuju me.
Razvaljuju na me usta svoja, * kao lav, koji grabi i riče.
Kao voda razlievam se, * i razstavljaju se sve kosti moje.
Srdce mi postaje kao vosak * i topi se u meni.
Osušila se kao criep snaga moja, i jezik mi se priliepio za nebce moje: * dovodiš me do praha smrtnoga.
Obkoljuju me psi mnogi; * četa zlikovaca okružuje me.
Probadaju ruke moje i noge moje, * broje sve kosti moje.
Zure i promatraju me: * diele među se haljine moje, i za odjeću moju bacaju kocke.
No ti, Gospode, ne udaljuj pomoći svoje od mene, * pohiti mi na obranu.
Izbavi od mača, Bože, dušu moju, * i od sile pasje jedinicu moju.

Spasi me od usta lavovskih, * i od rogova bivolskih mene nevoljnika;

Da kazujem ime tvoje braći svojoj, * usred skupštine da te hvalim.

Koji se bojite Gospoda, hvalite ga; * svi potomci Jakobovi, slavite ga.

Neka ga se boje svi potomci Izraelovi, * jer ne prezire i ne odbija molbe ubogoga.

I ne odvraća lica svojega od mene, * kad ga zazivam, sluša me.

Tebe hvalim u skupštini velikoj, * zavjete svoje vršim pred onima, koji ga se boje.

Neka blaguju ubogi i nasite se, i neka hvale Gospoda, koji ga traže, * nek žive srdca njihova do vieka.

Neka se opomenu Gospoda i obrate se k njemu * svi kraljevi zemaljski.

I neka se poklone pred njim * sva plemena narodska.

Jer je Gospodnje kraljevstvo, * i on vlada nad narodima.

Blagovat će i poklonit će se svi mogućnici zemaljski, * pred njim će pasti svi, koji silaze u prah.

A duša će moja njemu živjeti, * moji će mu potomci služiti.

Pripoviedat će o Gospodu budući naraštaj, * nebesa će javljati pravdu njegovu puku, koji će se roditi, koga je stvorio Gospod.

Ant. Razdieliše sebi moje haljine, a za moju kabanicu baciše kocku.

Ant. Ustaju na me lažni svjedoci, i bezakonje laže samo sebi.

Psalam 26.

Gospod je svjetlost moja i spasenje moje, * koga da se bojim?

Gospod je branitelj života moga, * od koga da strepim?

Kad nasrću na me zločinci, * da jedu tielo moje;

Neprijatelji moji, koji me muče, * sami iznemažu i padaju.

Da se utabori protiv mene vojska, * ne boji se srdce moje.

Da se digne protiv mene rat, * ja ću se svejedno nadati.

Za jedno samo molim Gospoda, samo to ištem: * da stanujem u domu Gospodnjem sve dane života svoga;

Da gledam ljubkost Gospodnju * i pohađam hram njegov.

On me krije u šatoru svojemu, * u zao me dan zaklanja u skrovištu šatora svojega.

Diže me na visoku hrid, * i sad je podigao glavu moju pred neprijateljima mojim.

Obilazim oltar i prinosim u šatoru njegovu žrtvu svečanu, * pjevam i govorim psalme Gospodu.

Čuj, Gospode, glas moj, kojim k tebi vapijem, * smiluj mi se i usliši me.

Tebi govori srdce moje, tebe traži lice moje, * lice tvoje, Gospode, tražim.

Ne odvrati od mene lica svojega, * ne odbaci u gnjevu sluge svojega.

Budi pomoćnik moj, * ne ostavi me i ne prezri me, Bože, spasitelju moj.

Jer su me ostavili otac moj i mati moja, * a Gospod me prihvatio.

Zakon mi daj, Gospode, na putu svojemu, * i upravi me na pravu stazu radi neprijatelja mojih.

Nemoj me dati na volju mučiteljima mojim, jer ustaju na me lažni svjedoci, * i bezakonje laže samo sebi.

Vjerujem, da ću vidjeti dobra Gospodnja * u zemlji živih.

Čekaj Gospoda, budi hrabar, * nek bude jako srdce tvoje, očekuj Gospoda.

Ant. Ustaju na me lažni svjedoci, i bezakonje laže samo sebi.

V. Razdieliše sebi moje haljine.

R. A za moju kabanicu baciše kocku.

»Otče naš . . .«

De Lamentatióne Jeremíae Prophétae.

Lectio I. *Cap. 2. c.*

Heth. Cogitávit Dóminus dissipáre murum fíliae Sion: teténdit funículum suum, et non avértit manum suam a perditióne: luxítque antemurále, et murus páriter dissipátus est.

Teth. Defíxae sunt in terra portae ejus: pérdidit, et contrívit vectes ejus: regem ejus et príncipes ejus in Géntibus: non est lex, et prophétae ejus non invenérunt visiónem a Dómino.

Jod. Sedérunt in terra, conticuérunt senes fíliae Sion: conspersérunt cínere cápita sua, accíncti sunt cilíciis, abjecérunt in terram cápita sua vírgines Jerúsalem.

Caph. Defecérunt prae lácrimis óculi mei, conturbáta sunt víscera mea: effúsum est in terra jecur meum super contritióne fíliae pópuli mei, cum defíceret párvulus, et lactens in platéis óppidi.

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

R. Omnes amíci mei dereliquérunt me, et praevaluérunt insidiántes mihi: trádidit me quem diligébam: * Et terribílibus óculis plaga crudéli percutiéntes, acéto potábant me. *V.* Inter iníquos projecé-

Iz tužaljke proroka Jeremije.

I. čitanje, gl. 2, 8—11.

Het. Gospod je nakanio razoriti zidove sionske kćeri; raztegnuo je svoje uže, ne susteže svoje ruke od zatiranja; tuga napunja obkop, i zid zajedno nestaje.

Tet. Vrata su joj pala na zemlju, uništio i polomio joj je prievornice; njezin kralj i njezini knezovi među neznabožačkim su narodima; nema zakona, pa ni proroci joj ne primaju više viđenja od Gospoda.

Jod. Starješine sionske kćeri sjede na zemlji i šute; posipavaju svoju glavu prahom, pripasuju vreće (kostriet). Jerusalemske djevice oborile su k zemlji svoje glave.

Kaf. Oči moje čilje (obnemažu) od suza, utroba mi vrije; jetra mi se prosula na zemlju radi propadanja kćeri mog naroda, jer skapavaju nejaka djeca i dojenčad po gradskim trgovima.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome!

R. Svi moji prijatelji ostaviše me i nadvladaše oni, koji mi zasjedaju: izdade me onaj, koga ljubljah. * I uz strašne poglede okrutno me bijući napajahu me octom. *V.* Baciše me među bezbožnike i ne po-

runt me, et non pepercérunt ánimae meae. Et terribílibus.

Lectio II.

Lamed. Mátribus suis dixérunt: Ubi est tríticum et vinum? cum defícerent quasi vulneráti in platéis civitátis: cum exhalárent ánimas suas in sinu matrum suárum.

Mem. Cui comparábo te? vel cui assimilábo te filia Jerúsalem? cui exaequábo te, et consolábor te virgo filia Sion? magna est enim velut mare contrítio tua: quis medébitur tui?

Nun. Prophétae tui vidérunt tibi falsa, et stulta, nec aperiébant iniquitátem tuam, ut te ad poeniténtiam provocárent: vidérunt autem tibi assumptiónes falsas, et ejectiónes.

Samech. Plausérunt super te mánibus omnes transeúntes per viam: sibilavérunt, et movérunt caput suum super fíliam Jerúsalem: Haeccine est urbs, dicéntes, perfécti decóris, gaúdium univérsae terrae?

štedješe mi života. I uz strašne poglede okrutno me bijući napajahu me octom.

II. čitanje, gl. 2, 12—15

Lamed. Pitaju svoje majke: »Gdje je žito (kruh) i vino?« kad pogibaju kao ranjenici po gradskim trgovima i izdišu svoje duše u naručju svojih matera.

Mem. S kim da te uzporedim, s kim da te izjednačim, jerusalemska kćeri? S kim da te uzporedim i kako da te utješim, djevice, sionska kćeri? Jer je kao more silna tvoja bol; tko da te izliječi?

Nun. Tvoji su ti proroci prorokovali lažna proročtva i varali su te; nijesu ti odkrivali tvoje zloće, da te potaknu na pokoru, nego su ti navještali lažna i varava proročtva.

Sameh. Nad tobom pliješću rukama svi, koji prolaze putem; zvižde i mašu glavom na jerusalemsku kćer: »To li je grad, o kom govore, da je savršena ljepota, radost čitave zemlje?«

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

R. Velum templi scissum est, * Et omnis terra trémuit: latro de cruce clamábat, dicens: Meménto mei Dómine, dum véneris in regnum tuum. *V.* Petrae scissae sunt, et monuménta apérta sunt, et multa córpora sanctórum, qui dormíerant, surrexérunt. Et.

Lectio III. *Cap. 3.*

Aleph. Ego vir videns paupertátem meam in virga indignatiónis ejus.

Aleph. Me minávit, et addúxit in ténebras, et non in lucem.

Aleph. Tantum in me vertit, et convértit manum suam tota die.

Beth. Vetústam fecit pellem meam, et carnem meam, contrívit ossa mea.

Beth. Aedificávit in gyro meo, et circúmdedit me felle, et labóre.

Beth. In tenebrósis collocávit me, quasi mórtuos sempitérnos.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome!

R. Razderao se hramski zastor, i sva se zemlja potresla: razbojnik na križu vikao je: Sjeti se mene, Gospode, kada dođeš u svoje kraljevstvo! *V.* Pećine su se razpukle i grobovi se otvorili, i ustala su mnoga tjelesa svetih, koji su bili usnuli. I sva se zemlja potresla . . .

III. čitanje, gl. 3, 1—9

Alef. Ja sam čovjek, koji je osjetio bol od šibe njegova gnjeva.

Alef. On je meni prietio i doveo me u tamu, a ne na svietlo.

Alef. Samo protiv mene ponovno je okretao svoju ruku svaki dan.

Bet. On je učinio, da mi je ostarjela koža i meso; on je satro moje kosti.

Bet. On me je ogradio i okružio gorčinom i nevoljom.

Bet. Stavio me je u mračno mjesto, kao one, koji su za uviek mrtvi.

Ghimel. Circumaedificávit advérsum me, ut non egrédiar: aggravávit cómpedem meum.

Gimel. Ogradio me je, da ne izlazim; otežčavao mi je okove.

Ghimel. Sed et cum clamávero, et rogávero, exclúsit oratiónem meam.

Gimel. Pa kad bih i zavapio i molio za pomoć, ne bi mario za moju molitvu.

Ghimel. Conclúsit vias meas lapídibus quadris, sémitas meas subvértit.

Gimel. Zagradio mi je putove tesanim kamenjem, izkrenuo je moje staze.

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome!

R. Vínea mea elécta, ego te plantávi: * Quómodo convérsa es in amaritúdinem, ut me crucifígeres, et Barábbam dimítteres? *V.* Sepívi te, et lápides elégi ex te, et aedificávi turrim. Quómodo. Vínea mea.

R. Vinograde moj odabrani, ja te zasadih: * Kako li se obrati u gorčinu, da mene razapneš, a pustiš Barabu? *V.* Ogradih te, izabrah iz tebe kamenje, i sagradih kulu. Kako li se obrati u gorčinu, da mene razapneš, a pustiš Barabu? Vinograde moj...

HVALE

Ant. k *»Blagosloven«*. Postaviše nad njegovom glavom napisanu njegovu tužbu: Isus Nazarećanin, kralj židovski.

Sada se pjeva »Blagoslovljen« str. 22.

Ant. Krist postade za nas pokoran sve do smrti, na križu.

Otče naš *(tiho, zatim Psalam 50. kao na str. 24, i molitva, kao na str. 26).*

Štropot u koru, kao pređašnjega dana.

VELIKA SUBOTA

JUTARNJA SLUŽBA

I. NOĆNICA

Ant. U samome ću miru spavati i počivati.

Psalam 4.

Kad bih prizvao, uslišao bi me moj pravedni Bog; * u tjeskobi mi olakšavaš.

Smiluj mi se * i usliši moju molitvu.

Čovječji sinovi, dokle ćete biti opaka srca? * zašto ljubite taštinu i tražite laž?

Ta znajte, da Gospod čudesno postupa sa svojim svecem; * Gospod će me uslišati, kad zavapim k njemu.

Srdite se, ali nemojte griešiti; * što govorite u svojim srdcima, za to se kajite u svojim posteljama.

Žrtvujte pravedne žrtve i uzdajte se u Gospoda; * mnogi govore: Tko će nam pokazati sreću?

Kad je zapažen nad nama sjaj tvoga lica, Gospode; * obradovao si moje srdce većma,

Nego kad se umnože plodovi žita, * vina i njihova ulja.

S podpunim ću mirom * spavati i počivati;
Jer mi ti, Gospode, * daješ posebnu nadu.
Ant. U samome ću miru spavati i počivati.

Ant. Stanovat će u tvom šatoru, počivat će u tvojoj svetoj gori.

Psalam 14.

Gospode, tko će stanovati u tvom šatoru? * Ili tko će počivati na svetoj gori tvojoj.
Koji ulazi bez ljage, * i koji čini pravdu;
Koji govori istinu u svom srdcu, * koji ne pakosti svojim jezikom;
I ne čini svome bližnjemu zla, * i ne nanosi sramote svome bližnjemu;
Pred njim je prezren pakostnik; * one, koji se boje Boga, uzveličava;
Koji se kune svome bližnjemu, i ne vara; * tko ne daje svojih novaca na lihvu i ne prima mita nad nevinim.
Tkogod tako čini, * ne će se pokolebati do vieka.
Ant. Stanovat će u tvom šatoru, počivati će u svetoj tvojoj gori.

Ant. Moje će tielo počivati u nadi.

Psalam 15.

Čuvaj me, Gospode, jer se u tebe uzdam. * Rekoh Gospodu: Ti si Bog moj, nemam dobra osim Tebe.
K svetima svojim na zemlji * upravlja on čudesno sve želje moje.

Mnoge boli trpe, * koji trče za tuđim bogovima,
Ali ja im ne lievam krvnih naljeva, * niti njihova imena dolaze na usne moje.
Gospod je dio moje baštine i moje čaše: * ti si, koji uzdržavaš baštinu moju.
Uže mi je zahvatilo prekrasna mjesta, * i baština je moja prekrasna.
Blagosivam Gospoda, koji mi daje razum, * k tomu me i noću uči unutrašnjost moja.
Svagda imam pred sobom Gospoda, * on mi je s desne strane, da ne posrnem.
Zato se raduje srdce moje i kliče jezik moj, * pa i tielo moje počiva u nadi.
Jer mi ne ćeš ostaviti duše u carstvu smrti, * niti ćeš dati da svetac tvoj vidi trulost.
Pokazat ćeš mi putove života, napunit ćeš me radosti pred tobom, * milinama s desne tvoje do vieka.

Ant. Moje će tielo počivati u nadi.

V. U samome ću miru

R. Spavati i počivati.

Otče naš . . . *(po tiho).*

De Lamentatióne Jeremíae Prophétae.	Iz tužaljke proroka Jeremije
Lectio I. Cap. 3. c.	*I. čitanje, gl. 3, 22—30.*
Heth. Misericórdiae Dómini quia non sumus consúmpti: quia non defecérunt miseratiónes ejus.	*Het.* Gospodnje je milosrđe, da nas nije nestalo; jer se nijesu iscrpla njegova milosrđa.

Heth. Novi dilúculo, multa est fides tua.

Heth. Pars mea Dóminus, dixit ánima mea: proptérea exspectábo eum.

Teth. Bonus est Dóminus sperántibus in eum, ánimae quaerénti illum.

Teth. Bonum est praestolári cum siléntio salutáre Dei.

Teth. Bonum est viro, cum portáverit jugum ab adolescéntia sua.

Jod. Sedébit solitárius, et tacébit: quia levávit super se.

Jod. Ponet in púlvere os suum, si forte sit spes.

Jod. Dabit percutiénti se maxíllam, saturábitur oppróbriis.

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

R. Sicut ovis ad occisiónem ductus est, et dum male tractarétur, non apéruit os suum: tráditus est ad mortem, * Ut vivificáret pópulum suum. *V.* Trádidit in mortem ánimam suam, et inter sceleratos reputátus est. Ut vivificáret.

Het. Svakoga jutra su nova, velika je tvoja vjernost.

Het. Moj je dio Gospod, govori moja duša; zato ću ga čekati.

Tet. Dobar je Gospod onome, koji se ufa u njega; duši, koja ga traži.

Tet. Dobar je i onome, koji se nada tiho u Gospodnju pomoć.

Tet. Dobar je čovjeku, ako snosi jaram od svoje mladosti.

Jod. Neka sjedi sam i šuti, što je natovario na sebe.

Jod. Neka stavi svoja usta na prah (neka poljubi zemlju), možda još ima nade.

Jod. Neka pruža svoje lice onomu, koji ga bije; neka se nasićuje porugama.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome.

R. Kao ovca bio je vođen na klanje, i dok je bio zlostavljan, nije otvarao svojih usta. Bio je predan na smrt, da oživi svoj narod. *V.* Predao je svoj život na smrt, i bio je ubrojen među zločince. Da oživi svoj narod.

Lectio II. *Cap. 4.*

Aleph. Quómodo obscurátum est aurum, mutátus est color óptimus, dispérsi sunt lápides sanctuárii in cápite ómnium plateárum?

Beth. Fílii Sion ínclyti, et amícti auro primo: quómodo reputáti sunt in vasa téstea, opus mánuum fíguli?

Ghimel. Sed et lámiae nudavérunt mammam, lactavérunt cátulos suos: fília pópuli mei crudélis, quasi strúthio in desérto.

Daleth. Adhaesit lingua lacténtis ad palátum ejus in siti: párvuli petiérunt panem, et non erat qui frángeret eis.

He. Qui vescebántur voluptuóse, interiérunt in viis: qui nutriebántur in cróceis, amplexáti sunt stércora.

Vau. Et major effécta est iníquitas fíliae pópuli mei peccáto Sodomórum, quae subvérsa est in moménto, et non cepérunt in ea manus.

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

II. čitanje, gl. 4, 1—6.

Alef. Ah kako li je potamnjelo zlato, promienilo se čisto zlato, prosulo se sveto kamenje po uglovima svih ulica?

Bet. Po izbor sionski sinovi, odjenuti suhim zlatom, kako li se podcjenjuju kao, zemljani vrčevi, djelo lončarskih ruku?

Gimel. I zvieri odkrivaju sise, doje svoju mladunčad; a kći je mog naroda okrutna, kao noj u pustinji.

Dalet. Jezik se dojenčadi od žeđe priliepio za nebce, nejaka djeca ištu kruha a nema nikoga, da im lomi.

He. Oni koji su se u jelu nasladivali, pogibaju na ulicama; oni koji su se hranili zlatnožutom (hranom), prigrljuju izmetine.

Vau. Veća je postala krivica kćeri mog naroda od grieha Sodome, koja bi satrta u času, a da u nju nijesu posegle ruke.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome.

R. Jerúsalem surge, et éxue te véstibus jucunditátis: indúere cínere et cilício, * Quia in te occísus est Salvátor Israël. *V.* Deduc quasi torréntem lácrimas per diem et noctem, et non táceat pupílla óculi tui. Quia in te.

Incipit Orátio Jeremiae Prophétae.

Lectio III. *Cap. 5.*

Recordáre Dómine quid accíderit nobis: intuére, et réspice oppróbrium nostrum. Haeréditas nostra versa est ad aliénos: domus nostrae ad extráneos. Pupílli facti sumus absque patre, matres nostrae quasi víduae. Aquam nostram pecúnia bîbimus: ligna nostra prétio comparávimus. Cervícibus nostris minabámur, lassis non dabátur réquies. Aegypto dédimus manum, et Assyriis ut saturarémur pane. Patres nostri peccavérunt, et non sunt: et nos iniquitátes eórum portávimus. Servi domináti sunt nostri: non fuit qui redímeret de manu eórum. In animábus nostris afferebámus panem nobis, a fácie gládii

R. Ustani, Jerusaleme, i skini sa sebe radostne haljine; odjeni se pepelom i kostrieti, jer je u tebi ubijen Spasitelj Izraela. *V.* Roni potokom suze danju i noću; zjenica tvog oka ne mirovala! jer je u tebi ubijen Spasitelj Izraela.

Počinje molitva proroka Jeremije.

III. čitanje, gl. 5, 1—11.

Spomeni se, Gospode, što nas je zadesilo; pogledaj i vidi našu sramotu. Naša baština pala je u dio tuđincima; naši domovi inostrancima. Ostali smo sirote bez otca; majke su nam kao udovice. Svoju vodu pijemo za novce; svoja drva dobavljamo uz naplatu. S jarmom na svom vratu bivamo progonjeni, umorni smo, a ne daju nam odmora. Pružamo ruke k Misircima i Asircima, da se nasitimo kruha. Naši su otci zgriešili i nema ih više; a mi snosimo njihove krivice. Sluge nam postadoše gospodarima; nema nikoga, da nas iztrgne iz njihovih ruku. Uz životnu opasnost pribavljamo sebi kruh pred

in desérto. Pellis nostra, quasi clíbanus exústa est a fácie tempestátum famis. Mulíeres in Sion humiliavérunt, et vírgines in civitátibus Juda.

Jerúsalem, Jerúsalem, convértere ad Dóminum Deum tuum.

R. Plange quasi virgo plebs mea: ululáte pastóres in cínere et cilício: * Quia venit dies Dómini magna, et amára valde. *V.* Accíngite vos sacerdótes, et plángite minístri altáris, aspérgite vos cínere. Quia venit. Plange.

pustinjskim mačem. Koža nam se osušila kao peć od nepogode gladi. Siluju nam žene na Sionu, i djevice po judejskim gradovima.

Jerusaleme, Jerusaleme, obrati se Gospodu Bogu svome.

R. Plači, kao djevica, moj narode! Jaučite, pastiri, u pepelu i kostrieti. Jer je došao veliki dan Gospodnji i veoma gorak. *V.* Pripašite se svećenici i plačite, službenici žrtvenika; pospite se pepelom! Jer je došao veliki dan Gospodnji i veoma gorak. Plači, kao djevica, moj narode . . .

HVALE

Ant. *k »Blagosloven«.* Žene sjedeći kraj groba tugovale su oplakujući Gospoda.

»Blagoslovljen« (kao na str. 22).

Ant. Krist postade za nas pokoran do smrti, i to do smrti na križu; i radi toga uzvisio ga je Bog i dao mu je ime, koje nadvisuje svako ime.

Otče naš *(tiho).*

Psalam 50. (kao gore str. 24). Molitva, kao na str. 26, zatim štropot u koru kao predašnji dan.

OBRED UZKRSNUĆA

Na Veliku Subotu u večer — kod Božjega groba pjeva se:

R. Tražio sam Otca svoga, aleluja;
O. Dao mi je narode, aleluja,
za baštinu, aleluja.

Zatim se govori ili pjeva:

Psalam 2. (vidi str. 27).

I ponovi se: Tražio sam Otca svoga, aleluja — dao mi je narode, aleluja, — za baštinu, aleluja.

Zatim se pjeva:

R.: O uzkrsnuću tvojem, Kriste, aleluja.
O.: Vesele se nebo i zemlja, aleluja!

Pomolimo se.

Bože, koji ovu posvećenu noć obasjavaš slavom uzkrsuća Gospodnjega: očuvaj u novom potomstvu svoje obitelji duh posinovljenja, što si ga dao, da ti obnovljeni tijelom i duhom služe u nevinosti. Po istom Kristu Gospodinu našem. O.: Amen.

Svećenik drži pokaznicu i okrenut prema narodu pjeva tri puta:

Aleluja,

a narod jednako odgovara. Iza toga kreće procesija sa Sv. Otajstvom, za koje se pjevaju uzkrsne pjesme. Vrativši se k velikom oltaru pjeva se himan:

Tebe Boga hvalimo — vjerno izpoviedamo — Vječnog Otca slavimo — složnim glasom pjevamo: Na nebesih anđeli — štuju te s arkanđeli.

Kerubini složno svi — duboko se klanjaju; — serafini smjerno Ti — jednoglasno pjevaju: — Svet, svet, svet je Gospod Bog — Kralj preslavni puka svog.

R.: Blagosivajmo Otca i Sina sa Svetim Duhom:
O.: Hvalimo i uzvisujmo ga uvijeke.
R.: Uskrsnuo je iz groba Gospodin, aleluja.
O.: Koji je za nas visio na drvetu, aleluja.

Pomolimo se.

Bože, čijemu milosrđu nema mjere i čije dobrote je bezkrajno blago, premilostivomu veličanstvu tvomu zahvaljujemo na udieljenim darovima i molimo vazda tvoju blagost: ne ostavi onih, kojima na njihove molbe daješ, što prose, već ih pripravi na buduću nagradu.

Bože, koji nas svake godine veseliš svetkovinom Uzkrsnuća Gospodnjega, daj milostivo, da s pomoću blagdana, koje svetkujemo u vremenu, zavriedimo doći u vječnu radost. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Iza toga se pjeva:

Divnoj dakle tajni ovoj
Klanjajmo se smjerno mi,
Stari zakon žrtvi novoj
Nek se sada ukloni,
Vjera duši čovjekovoj
Nek spoznanje dopuni.

Bogu Otcu, Bogu Sinu
Hvala s pjesmom radostnom,
Slavimo im veličinu,
Častimo ih dušom svom,
K Duhu Svetom nek se vinu
Glasi s dikom jednakom. Amen.

R.: Kruh s neba dao si njima. Aleluja.
O.: Koji svaku slast u sebi ima. Aleluja.

P o m o l i m o s e.

Bože, koji si nam u divnom Sakramentu ostavio uspomenu muke svoje, podaj nam, molimo, tako častiti sveta otajstva Tiela i Krvi tvoje, da vazda osjećamo u sebi plod odkupljenja tvojega. Koji živiš i kraljuješ u vieke viekova. Amen.

Sada svećenik sa Presvetim blagoslovi narod i zatim pohrani Otajstvo.

Na kraju se pjeva:

Kraljice neba, raduj se, aleluja
Jer koga si bila dostojna nositi, aleluja
Uskrsnu, kako je rekao, aleluja
Moli za nas Boga, aleluja.

R.: Veseli se i raduj se, Djevice Marijo, aleluja.
O.: Jer je uskrsnuo Gospodin uistinu, aleluja.

P o m o l i m o s e.

Bože, koji si se dostojao razveseliti sviet uzkrsnućem Sina svoga, Gospodina našega Isusa Krista, daj, molimo te, da po njegovoj Majci Djevici Mariji postignemo radosti vječnoga života. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

SADRŽAJ